

Protokoll 8/2020

fört vid Kommunstyrelsens råd för Agenda 2030s
sammanträde tisdagen den 24 november 2020 kl. 16:00-
17:30, Distansmöte Skype

Ledamöter	Gustav Fridolin (MP) Ordförande Erik Wassén (L) Ulrika Hoff (KD) Rodrigo Arce Oliver (V) Anton Clarholm (SD) Farida Al-Abani (FI) Ahmed Abdirahman (OPOL) Maud Eduards (OPOL) Helena Klintström (OPOL) Johan Kuylenstierna (OPOL) Marika Markovits (OPOL) Azuka Nnamaka (OPOL) Gertrud Åström (OPOL)
Övriga närvarande	Björn Hugosson Tjänsteman Alexandra Göransson Tjänsteman Lina Sjölin Tjänsteman Staffan Ingvarsson Tjänsteman Robert Olsson Tjänsteman David Jonsson Tjänsteman
Justerare	Gustav Fridolin, Rodrigo Arce
Datum för justering	2020-12-01
Paragraf	§§1-5
Sekreterare	Ylva Hellgren

§ 1
Mötets öppnande

Ordföranden Gustav Fridolin (MP) förklarar sammanträdet öppnat.

**§ 2
Justering**

Ordföranden Gustav Fridolin (MP) och Rodrigo Arce (V) utses att justera protokollet. Justering sker den 1 december 2020.

§ 3**Konjunktur och ekonomi**

Föredragande: Biträdande stadsdirektör

Frågor och diskussion

Staffan Ingvarsson, biträdande stadsdirektör, håller en presentation om konjunkturella och direkta ekonomiska effekter av pandemin, både globalt, nationellt och för Stockholms län. Stort fokus ligger på de ekonomiska konsekvenserna av pandemin.

Konjunkturen

När det gäller det ekonomiska läget i omvärlden så kan man se överraskande starka BNP-utfall för Q3, men BNP-tappen är inte återhämtade.

Sammanfattande bedömningar av läget i omvärlden

- Ökad smittspridning och nya begränsningsåtgärder väntas dämpa tillväxten i världen under slutet av 2020 och inledningen av 2021 - återhämtningen kommer att ta tid
- OECD, IMF och EU-kommissionen bedömer att de flesta länder kommer hamna på ett lägre BNP-utfall vid slutet av 2021 än vid slutet av 2019
- Konsensus om att de kraftiga ekonomiskpolitiska stimulanserna har haft stor betydelse för att undvika än större fall i ekonomin, fortsatta insatser nödvändiga för att stötta återhämtningen
- Krisen riskerar att få långvariga negativa effekter på ekonomin eftersom risken för en permanent högre arbetslöshet är stor
- Men osäkerheten i prognoserna är väldigt hög

Läget i svensk ekonomi

- När det gäller den svenska ekonomin kan man se en starkare återhämtning än förväntat under tredje kvartalet.
- Sveriges ekonomi växte med 4,3 procent tredje kvartalet 2020, säsongrensat och jämfört med andra kvartalet
- Det är den högsta tillväxten för ett enskilt kvartal i SCB:s tidsserier som sträcker sig till 1980
- Uppgången sker från en låg nivå och innebär att svensk ekonomi har tagit igen runt hälften av andra kvartalets stora nedgång
- Uppgången drivs till stor del av en stigande varuexport

Effekterna av ny smittspridning syns nu i indikatorer

Man kan se att effekterna av den nya smittspridningen nu syns i indikationer. T.ex. minskade kortköp, minskat rörelseindex från Google och minskade restaurangbokningar.

Prognosjämförelser

- I de senaste prognoserna väntas BNP-tappet år 2020 bli lägre än först befarat
- Samtidigt blir återhämtningen år 2021 lägre
- Arbetslösheten väntas uppgå till drygt 9 procent nästa år
- År 2019 uppgick arbetslösheten till 6,8 procent av arbetskraften

Konjunkturen – sammanfattning

- BNP rasade med -8,3 % andra kvartalet 2020. För helåret 2020 beräknas BNP minska med -3,6 %.
- EU-kommissionen räknar med att den svenska ekonomin kommer att klara sig tredje bäst i EU under år 2020.
- Branscher som drabbats särskilt hårt är exempelvis besöksnäringen, transporter, restauranger, hotell och delar av handeln.
- Mycket stor osäkerhet in i 2021 med befarad nedgång i konjunkturen över vintern med anledning av nya restriktioner.

Näringslivet i Stockholm

- Stockholms handelskammars konjunkturbarometer är uppdaterad för tredje kvartalet. Konjunkturen har enligt den varit mycket volatil men påbörjat en återhämtning. Både hushållen och företagen anser att konjunkturen fortfarande är mycket svagare än normalt Konjunkturindikatorn ligger på 90,7 mot normal nivå på 100.
- Nedgången i Stockholm; alltjämt större och snabbare än under IT-bubblan 2001 och finanskrisen 2008.
- De flesta av branscherna i näringslivet ser att konjunkturen normaliserats. Dock främst uppdragsverksamhet som fortsatt ser mycket negativt på konjunkturen.
- Stämningen inom tillverkningsindustrin har förbättrats ytterligare vilket förhoppningsvis långsiktigt kan vara en positiv motor för hela näringslivet såväl som för uppdragsverksamheterna.

Påverkan på företagandet i länet och staden

- Nyföretagandet (jan-okt) har ökat med 9,3 % jämfört med samma period 2019. Året innan var motsvarande ökning 2,9 %.
- Konkurserna var många i början av året men avtog till lägre siffror än vanligtvis under sommarmånaderna. Sett till hela

perioden jan-okt ligger konkurserna bland aktiebolag för 2020 på samma nivå som för 2019 i Stockholms län.

- Störst andel arbetsställen på obestånd var i mars och april; speciellt vecka 13 då både antalet rekonstruktioner och konkurser var höga. Sedan dess har siffrorna stabiliserats.
- Även siffrorna för anställda i länet som drabbats av att företagen gått i konkurs börjar närma sig ”normala” nivåer.
- Detta tyder på att företagen som gått i konkurs kan ha varit på väg mot obestånd redan tidigare. Dock inte uteslutet att de nya restriktionerna innebär fler konkurser

Besöksdestination i kris

Stockholm är en besöksdestination i kris med utebliven turism, även sommarturism, inställda evenemang och möten, med nöjes- och kulturstockholm som går på knäna. Många Stockholmare förlorar också jobbet inom besöksnäringen. Det är svårt att göra prognoser framåt, inte minst på grund av nyinförda restriktioner.

Arbetsmarknad

Arbetsmarknaden i Stockholm har drabbats hårt. Antalet öppet arbetslösa har ökat kraftigt – en liten vändning syns men fortsatt hög arbetslöshet. När det gäller arbetslöshet i olika grupper så är det de unga och utrikesfödda - som har en sämre utgångsnivå – som är hårdast drabbade och den gruppen har också fler långtidsarbetslösa.

Ekonomiska påverkan på Stockholms stad 2020

- Intäkterna har påverkats negativt
- Ökade kostnader har till stor del kompenseras av tillfälliga stöd från staten
- Kostnader för ekonomiskt bistånd har ökat med ca 5 mnkr per månad (ca 60 mnkr omräknat på helår)
- Minskade kostnader till följd av att viss verksamhet inte varit möjlig att genomföra och att efterfrågan på vissa tjänster, såsom hemtjänst, minskat
- Generella statsbidrag har ökat med ca 1 750 mnkr jämfört med budget 2020, medan skatteinkomsterna minskat med ca 500 mnkr inkl. utjämning.
- Ekonomiskt är staden år 2020 överkompenserad för kostnadsökningar och intäktsbortfall

Skatteunderlaget och statsbidragen 2021

- Skatteunderlaget fortsätter öka men på en betydligt lägre nivå än år 2019 till följd av den stigande arbetslösheten.
- Skatteunderlagets tillväxt är en grund för hur storleken på stadens skatteintäkter och finansiering utvecklas.
- Stadens finansiering kommer i ökad utsträckning från extra statsbidrag som beslutats på grund av pandemin.
- Oklart med statliga stöd 2021.

Diskussion i rådet och frågor till Staffan Ingvarsson.

§ 4**Remiss av Kulturstrategiskt program för Stockholms stad**

Föredragande: Kulturförvaltningens direktör
Diskussion och yttrande

David Jonsson, stabschef på Kulturförvaltningen presenterar *Kulturstrategiskt program för Stockholms stad*. Han inleder med att presentera Kulturförvaltningen och lyfter fram exempel på stadens kulturella verksamheter.

David Jonsson beskriver processen med framtagandet av programmet. Arbetet har letts av en extern huvudförfattare, därtill har cirka 100 personer deltagit i framtagandet av programmet. Dessa har representerat olika delar av kulturlivet, civilsamhället, näringslivet och offentliga sektorn.

Kulturstrategiskt program för Stockholms stad är stadens första kulturstrategiska program. En viktig grund för programmet är Stockholms stads strategidokument *Vision 2040 – Möjligheternas stad* som antogs av kommunfullmäktige 15 juni 2020.

Det kulturpolitiska programmet utgår från två principer och fem strategiska områden.

De två principerna är:

- Lika möjligheter att ta del av och skapa kultur
- Ett kreativt och attraktivt Stockholm

De fem strategiska områdena är:

- Stadsutveckling
- Utbildning och bildning
- Staten, regionen och akademien
- Kulturella och kreativa näringar
- Besöksnäring

Programmet har antagits av kulturnämnden under hösten 2020 och är nu ute på remiss innan det ska till kommunfullmäktige för beslut.

Rådet diskuterar därefter följande frågeställning:

- Vad kan utvecklas ytterligare i programmet och därmed bidra till att stärka stadens arbete för ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet?

Diskussion i rådet följer och David Jonsson svarar på frågor.

Rådets remissvar

I rådets diskussion tydliggjordes hur stark betydelse kulturen kan ha för förverkligandet av Agenda 2030. Referenser gjordes särskilt till mål 5, 8, 10, 16 och 17 i Agenda 2030.

På ett par områden framkom i rådets diskussion att staden i bearbetningen av remissen skulle kunna tjäna på att förstärka, förtydliga eller göra ett omtag. Detta lämnas som rådets remissvar:

1. Kultur har ett egenvärde. I flera delar noterades en instrumentell syn på kultur. Kulturlivets betydelse för sin egen skull behöver vara vägledande i programmet.
2. Civilsamhällets, föreningslivets och folkbildningen spelar stor roll för kulturlivet (särskilt kopplat till mål 16 i Agenda 2030). I flera delar av programmet nämns de kulturella och kreativa näringarna kopplade till tillväxt, det är ett begrepp som inte omedelbart inkluderar icke-kommersiella kulturaktörer.
3. Kultur behöver utrymme i stadsmiljön. Det kan också finnas skäl till att göra en prioritering mellan var i staden behovet av kultursatsningar är störst, t ex i ytterstad före innerstad.
4. De nationella minoriteternas rätt att utveckla språk och kultur behöver tydliggöras.
5. Strukturen i programmet kan behöva tydliggöras. Det är otydligt vilka processer som tar vid när programmet antagits och därmed hur det som står i programmet ska förverkligas.
6. Kulturens betydelse för ett par perspektiv lyftes specifikt. Här skulle förstärkningar och förtydliganden kunna göras, utan att det försvagar utgångspunkten att kultur skapas för sina egna och inte av instrumentella syften. De perspektiv som lyftes var ekologisk hållbarhet, jämställdhet samt social sammanhållning och inkludering. Detta är frågor där kulturlivets uttryck har stor betydelse för samhällsutvecklingen, och där frågor också kan ställas om kulturlivet som sådant, t ex om miljöbelastning vid evenemang, jämställdhet för kulturskapare och lika villkor att ta del av och skapa kultur.

I diskussionen lyfte ledamöter fler enskilda frågor, såsom att nämna vikten av olika kulturyttringar, staden som levande plats för lokal matkultur utifrån utveckling av besöksnäringen och integration, behovet av långsiktighet i förutsättningarna för konstarterna och nyttan av regionalt samarbete.

Särskilda yttranden

Särskilt yttrande gjordes av Marika Markovits (OPOL):

Kulturscener

Staden behöver tydliga strategier för att uppmuntra små scener där unga/okända kulturbärare ges möjlighet att utveckla sitt konstnärskap och där framtidens kultur ges möjlighet att utvecklas. Staden lutar sig för mycket mot små privata scener som inte har ekonomiska muskler för att genomföra dessa viktiga kulturuppdrag på ett sådant sätt att det finns ekonomisk bärighet varken för dem eller kulturutövarna.

Det behövs också en strategi för att bibehålla och utveckla de scener som finns. De senaste 10 åren har utvecklingen varit motsatt d v s att viktiga scener av olika anledningar tvingats stänga och inget har gjorts för att kompensera detta bortfall av möjligheter till kulturutövning. T ex Debaser både på Medborgarplatsen och vid slussen, Kågelbanan m fl.

Kulturarv i sociala miljöer

Det behövs en tydlig strategi för att bidra till plattformar där unga kulturutövare kan utvecklas. Det kan vara allt från att aktivt kompensera när t ex Fryshuset tvingas lägga ner sin replokalsverksamhet och 140 band plötsligt står utan någonstans att vara.

Fritidsgårdar och mötesplatser för unga måste prioriteras och ges ekonomiska möjligheter att öka i antal för att där skapa sociala plattformar för kulturutövning. Där unga ges möjlighet att hitta ett sammanhang de får möjlighet att växa som individer. Vi ser vilken positiv effekt det har när ungdomar ges möjlighet till att använda sin energi på lustfyllda kreativa saker. Vi ser hur det påverkar deras syn på sig själva och sin egen förmåga.

Kultur kan också vara ett sätt att stärka individen med hjälp av gruppen. Tillsammans skapas projekt runt frågor som är viktiga. En metod för detta, som Stockholms Stadsmissions tagit fram, är Social Mobilisering där grupper får stöd i sitt arbete att få sina sociala rättigheter tillgodosedda.

En viktig del i att skapa trygga unga människor är ledarskapsutbildning som lär dem att ta ansvar för sig själva, varandra och den sociala kontext de befinner sig i. I förlängningen får vi då ungdomar som ser sin egen kraft att genom sina val påverka sin egen framtid, möjlighet till förändring som gör att de mobiliserar sig socialt och som i sin tur leder till ökad existentiella hälsa. Ett exempel på detta är Fritidsgården Blå Huset i Tensta, som

drivs av Stockholms Stadsmission, och deras samarbete med Vuxenskolan i samverkansprojektet Unga Leder Unga.

Generellt behövs en långsiktig och hållbar strategi som utgår från den vision som beskrivs i dokumentet och utifrån perspektivet var vill vi att vårt samhälle befinner sig om 20 år. Vad vill vi konkret ha uppnått för mål som gett oss ett hållbart framtida samhälle där det, ur ett kulturellt perspektiv, skapats utrymme för varje individ att tillåtas växa utifrån allas lika värde och olika förutsättningar. Vilka är de unga idag som då kommer vara våra ledare?

Särskilt yttrande gjordes av Maud Eduards (OPOL):

För det *första* bör kulturens egenvärde lyftas fram i strategin. Frågan hur kulturen ska bli ”en stark och oberoende” kraft (s 5, 11), inte huvudsakligen en motor för Stockholms tillväxt (s 5) behöver besvaras. Ett instrumentellt förhållningssätt till kulturen bör undvikas så långt möjligt.

För det *andra* är det viktigt att röstbärare i civilsamhället får en mer framträdande roll i kulturskapandet. Det talas i programmet om olika typer av partnerskap mellan staden och andra aktörer, däribland civilsamhället. Men fokus ligger på stadens egna verksamheter i samverkan med de kulturella och kreativa näringarna/KKN, som av Tillväxtverket beskrivs som företag som har kulturskapande eller andra kreativa processer som affärsidé eller råvara (s 29). Det behöver diskuteras hur staden kan ge utrymme för kulturell aktivitet på dess egna villkor.

Med en betoning av kulturskapande som en affärsidé riskerar civilsamhället att förlora sin roll som mobiliserande och organiserande kraft för medborgarnas engagemang och politiska förändringsarbete. Det är i civilsamhället, där sociala rörelser är aktiva och utmanande som demokratins vitalitet i själva verket upprätthålls, skriver Colin Crouch i *Post-Democracy After the Crisis* (2020). I detta skapande av social och politisk delaktighet spelar kulturlivet en viktig roll.

**§ 5
Övrigt**

Ordföranden informerar om att i stadens förslag till budget har rådet fått i uppdrag att bistå kommunstyrelsen att undersöka hur civilsamhället kan bidra till att staden ska uppnå FN:s hållbarhetsmål. Presidiet avser återkomma till rådet med en plan om hur uppdraget ska utföras, förutsatt att kommunfullmäktige beslutar om budget enligt liggande förslag.

Diskussioner pågår med finansroteln om förslag på tider när det passar att finansborgarrådet Anna König Jerlmyr kan träffa rådet. Presidiet avser återkomma till rådet så fort det finns mer information.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Rodrigo,Arce Oliver	2020-12-01
PER GUSTAV,FRIDOLIN	2020-12-01